

imala razloga da igra ulogu izvesne sklonosti prema begovima i agama; kad su kmetske mase muslimanske zbog dina nosile age i begove; kad su katolici-kmetovi, advokati, popovi i fratri, zbog straha od srpske hegemonije, povezali čvrst savez hrvatskih interesa.

U ostalom, i bez toga konfesionalnoga razgrupisavanja, političko društvo bosansko odvaja, naročito prema šumadijskome, nekim nedostatkom političkog realizma, da ne rečemo uopšte političkog odgoja. Biće da je tome uzrok u nekom naročitom mentalitetu, koji od Bosanaca vrlo često čini ekstrem neki buntovnika ili pokornog aminaša; u nedostatku političke priprave na opštinama, srezovima, pokrajinskom saboru nekom: fakt jeste da je gotovo svaka bosanska masa, više nego neka druga, podesna da bude ili prepokorna kulučarska vojska neke političke veličine, ili buntovna žakerija koja će da diže koce i rasteruje političke zborove. U Narodnoj Skupštini jugoslovenskog naroda ljudi prirodno padaju često u afekt; psovka, grdnja, vika, pretnja. Ali, ako je to većim delom tek periodički prolazni slučaj, kod nekih mlađih Bosanaca poslanika izgledalo je da je takav buntovni afekt sistematski stav, u koji su se naumice uživali čitajući Šantićeva Gavrila Principa. Razbarušena buntovnička kosa, bleđi zaverenički obrazi, usne koje neznaju za osmejak.